

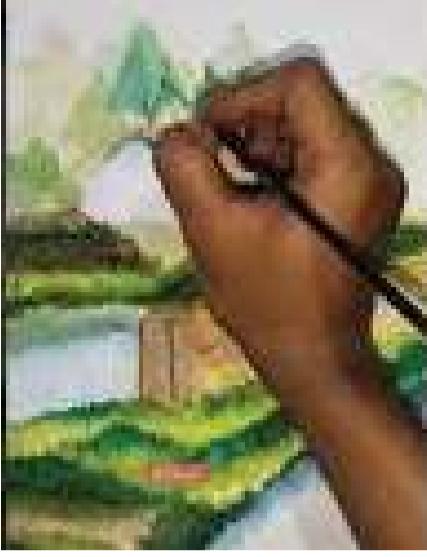


जे जे आपणासी ठावे, ते ते इतरांसी सांगावे  
शहाणे करूनी सोडावे, सकळ जन  
संरथापक संपादकः  
कै. दैविनदासराव रसाळ  
**गोदातीर समाचार**  
संपादक  
केशव घोणसे पाटील

## धर्मस्थळातील वाद !

दक्षिण भारतातील कर्नाटक राज्यातील दक्षिण कन्नड नल्हा गेल्या दोन दशकांहून अधिक काळ धार्मिक वीकरणासाठी चर्चेचा विषय राहिलेला. येथे हिंदू आणि स्लिम समुदायांमध्ये निर्माण होणाऱ्या तणावपूर्ण परिस्थिती-ले अनेकदा सामाजिक सलोख्यावर प्रश्नचिन्ह उप-स्थित झाले आहेत. निवडणूक प्रक्रियेमध्येही या नगरात स्पष्ट धार्मिक रेषा उमटलेल्या दिसतात. २०२३ या विधानसभा निवडणकीत येथे भारतीय जनता कांगाऱ्या (भाजप) उमेदवारांनी बहुसंख्येने विजय घेल्याला, तर २०२४ च्या लोकसभा निवडणकीत एदी लाटेच्या जोरावर भगव्या पक्षाला सहज यश मिळाले. या पार्श्वभूमीवर धर्मस्थळ या पवित्र नगरात उफाळ्यून आलेल्या 'सामूहिक दफन विधी' संदर्भातील वादाने संपूर्ण ज्याचे लक्ष पुन्हा एकदा दक्षिण कन्नडकडे वळवले आहे. का अनाम व्यक्तीने दावा केला की, गेल्या वीस वर्षांहून अधिक काळात अनेक महिलांची सामूहिक दफनविधी र्मस्थळात करण्यात आली. या गंभीर आरोपामुळे वळ स्थानिकच नव्हे, तर राज्यातील सामाजिक आणि जकीय वरुळातही खळबळ उडाली आहे. धर्मस्थळ धार्मिकदृष्ट्या वैशिष्ट्यपूर्ण ठिकाण आहे. येथे श्री जुनाथ स्वामी मंदिराचे प्रशासन जैन समुदायाच्या हस्ते आलवले जाते, तर पूजा विधी मात्र वैष्णव परंपरेनुसार हिंदू पुरोहित करत असतात. शैव आणि वैष्णव परंपरांमध्ये ऐतिहासिकदृष्ट्या स्वतंत्र देवस्थाने असली, तरी मर्मशत्त्रुं या टोमांने अस्तित्व पावायला मिळते मान

# आपल्या दुःखाचे वारऱ्ठ करू नका!



# आंतरराष्ट्रीय न्याय दिन



वर्षाचा संबंध आहे. आदिवासी जमातीत वाघाला देव मानतात. वाघांचा कोप होऊन येये म्हणून ते वाघाला देव मानून त्याची पूजा करतात. वाघांच्या अनेक जाती आहेत. भारतातील पट्टेरी वाघ जगातील भारत हे वाघांचे माहेघर मानले जाते भरताप्रमाणेच आशिया व आफिक्क खंडातील इतर देशातही वाघांचे अस्तित्व आढळते. पूर्वी वाघांची संख्या खूप होती परंतु मध्यल्या काळात वाघांची संख्या

वैशिष्ट्यपूर्ण प्राण्यांपैकी एक मानला जातो. मोठ्या प्रमाणात घटली. केवळ भारतातच

शब्द नेहमी सुगं  
असावेत, साधू सता  
समाज प्रवोधन वि  
लोकांपासून दूर रा  
असात. त्यामुदे न  
अनेक व्यक्ती  
आहेत. दिसायला न  
विचार दुष्ट व फसवे  
फसवण्याचा प्रयत्न  
वाकून नमस्त  
काढत होतो, असे  
काय होईल ? तु त  
खातो, असे बोलण  
साधण्याची अदृश्य  
म्हणून प्रत्यक्ष दिसाव  
आणि टूट गेल्यास त  
मानवांनी सदगुणाची  
आदर करावा. देश

तराकारण ज्ञातात जेणु मुहरा जाऊ दावा, करु चुकीच्या विचाराने झालेली मनाची खखम कधीही आपण पुसु शकत नाही. हे खेर अरे आहे. ज्ञानी व्यक्तिनी ज्ञानवंत व्यावे, आणि इतरांना भरभरून ज्ञान द्यावे, बागेने फुले द्यावीत, नदीनी पाणी द्यावे, शिक्षकांनी विद्यार्थ्याला अद्यावत ज्ञान द्यावे, व्यापार्यांनी आपल्या वस्तूची लोकांना शुद्धता द्यावी. सैनिकांनी समाजाला सुरक्षितता द्यावी, शेतकऱ्यांनी रथतेला अन्नधन्य द्यावे, मुलांनी आई-वडिलांना आधार द्यावा, निराधार करू नये. म हिलांचा नेहमी सन्मान करावा, विद्यार्थ्यांनी गुरुचा आदर करावा. सुशांती आपल्या आई-वडिलाप्रमाणे सासू-सासरऱ्यांचाही आदर करावा. वरिए अधिकाऱ्यांनी सर्व कर्मचाऱ्यांना योग्य तो मान सन्मान द्यावा, चुकल्यास एकांतात बोलून त्यांना समज द्यावी. हे सोऱ्यासारखे

नाही तर जगभरात वाघांच्या अस्तित्वावरच प्रश्नचिन्ह निर्माण झाले. खेळ, मनोरंजन आणि वाढत्या लोकसंखेमुळे वाघांच्या आधीवासावर होणारे मानवी अतिक्रमण तसेच वाघांच्या अवयवांची तस्करी करण्यासाठी केली जाणारी शिकार यामुळे दिवसेंदिवस वाघांचे प्रमाण कमी होऊ लागले. वाघांचे प्रमाण इतके कमी झाले की एकेदिवशी वाघांची डरकाळी लुप्त होईल की काय अशी भीती निर्माण झाली. ही भीती अनाठायी नाही. कारण गेल्या काही वर्षात वाघांच्या शिकारीच्या अनेक घटना आपल्या देशात घडल्या आहेत. चार वर्षांपूर्वी झालेल्या अवनी वाघिणीची शिकार काण विसरेल? अवनी वाघिणीची शिकार झाल्यावर संपूर्ण देश हळहळला होता. अवनी प्रमाणेच गोव्यातही दोन वाघिणींची शिकार करण्यात आली होती. मागील चार वर्षात अनेक वाघांचे मृतदेह बनविभागाला आढळून आले आहेत. वाघ कमी होणे ही धोकादायक बाब आहे कारण जंगलात वाघ असणे हे समद्ध

मो. १९२२५४६२९५

क्षेत्रावर पूर्णपणे विश्वास राहिला  
नाही. समाजा-समाजामध्ये एक  
वाक्यता राहिली नाही. गटट निर्माण  
झाले आहेत. काही दुरुचारी, अति  
स्वाभिमानी लोक वेगवेगळे झेंडे  
सामाजिक एकात्मता बिघडून टाकत  
व्याक समाजाचा विचार करत नाहीत.  
माज पतंगाच्या दोरी तुटल्यासारखा  
नेक अल्पसंतुष्ट लोक कसलाही विचार  
अभ्यास नसलेले लोक ऊठसूट घोषणा  
त्यामुळे अनेक लोकांचे विचार चांगले  
मोजक्या लोंकामुळे त्यांच्यातील वाईट  
सुटली आहे. असेच जर होत राहिले  
काय होईल? पण आपल्या आयुष्यात  
काही क्षण येतात. तेव्हा सर्व आपल्या  
सर्वत्र काळाकुट्ट अंधार दाटून येतो.  
त कसोटीच्या क्षणांमध्ये काही माणसे  
सारखे उभे राहतात. कारण त्यांच्या  
जी जोड असते. त्यामुळे ते प्रकाशमान  
प्रकाश इतरांवरही पडतो. त्यामुळे ते  
त्यामुळे संत कबीर म्हणतात ऐसी बात  
आ बोले झूठ श्रृंगे ऐसी जगह बैठीए कोई  
त्यामुळे चांगल्या व्यक्तीच्या संगतीला  
ला बसा. आणि आपल्या जीवनाचा  
या, शेतीत बाजरीची पेरणी करून गहू  
क्षा धरू नका. याचा अर्थ वाईट कृत्य  
अपेक्षा मनात बाळगू नका? हे या  
त तरुणांना आवर्जू सांगावे वाटते. पूर्ण  
न्याशिवाय बाषप्ठ बडबड करू नका.  
गुरुव्या अभावी अटूल गु-हेगार तुरंगातून  
निची नाचकी होते. म्हणूनच दृष्ट व्यक्तीचे  
अल्पजीवी ठरते.

थोडक्यात...

आय.आय.पी.ए.च्या नांदेड  
शाखा कोषाध्यक्षपदी  
प्रा.डॉ.दीपक वाघारे

नांदेड (प्रतिनिधी)-  
इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ पब्लिक  
अॅडमिनिस्ट्रेशन संशोधनव प्रशिक्षण  
संस्थेच्या नांदेड कोषाध्यक्षपदी  
प्रा.डॉ. दीपक वाघारे यांची  
बिनिविद्युत निवड  
करण्यात आली  
आहे.

जिल्हाधिकारी यांच्या  
अध्यक्षतेवाली कार्य करणाऱ्या  
महत्वार्पण संस्थेत प्रा.डॉ.  
दीपक वाघारे यांनी संघी प्राप्त  
झाल्याबदलप्रतिभाकितन विषयक  
संस्थेचे विश्वस्त शतनु डॉ. इंफोडे  
यांच्यासह महाविद्यालयाचे  
प्राचार्य डॉ. किंशुर गंगेडकर,  
उपप्राचार्य डॉ. दिनेश स्वामी, प्रा.  
डॉ. एस. व्ही. शिंदे, डॉ. रविंद्र  
लाठकर, डॉ. संजय हगडे, डॉ.  
श्रीमंत राजेत, डॉ. श्रीकात केंद्रे,  
डॉ. राजेश चालीकावर, डॉ. मेधा  
पाठक, डॉ. भालंद्रं धर्मपुरीकर,  
प्रा.प्रवीण स्वामी, डॉ. ममता  
देशमुख कार्यालय अधीक्षक  
राजेश अंगारा व सर्व प्राचार्यांक,  
कर्मचारी यांनी अभिनंदन केले.

महाराष्ट्र आंटो आणि मिट्ट  
टॅक्सी चालक कल्याणकारी  
मंडळाच्या संभासद नांदेडीसाठी  
अर्ज करण्याचे आवाहन

नांदेड (प्रतिनिधी)-  
नांदेड नांदेड ते पूर्ण स्त्यावर  
भानुपर पाटीजवळ एका कारने दुचाकीला दिलेल्या  
घडकेत दुचाकीवरील तीन जणांपैकी दोघेया  
जागीच ठार झाले असून एक जण गंभीर जखमी  
झाला आहे. ही घटना रविवारी सायंकाळी घडली.  
जखमीवर विण्युपूरी येथील शासकीय रुणालयात  
उपचार सुरु आहेत. मयत व जखमी परभणीचे  
रहिणारी असल्याचे पोलिसांनी सांगितले.

नांदेडकडे परभणीकडे दुचाकीवरून (एमएच

१४ एचआय-१९२६) जाणाऱ्या तिथाना समोरून

येणाऱ्या एका कारने (एमएच २६ बीएस-

६८१२) जोराची घडक दिली. या घडकेत दोघेया

जागीच ठार झाले तर एक जण गंभीर जखमी

झाला. या अपघातात दुचाकीचा चुराडा झाला

आहे. घटनात्यळी भायानगर आणि लिंबावाब

ठाण्याचे पोलीस अधिकारी व कर्मचारी यांनी धाव

घेतली. तात्काळ जखमींना विण्युपूरीचा मार

संघी लाभली. पोलिसांनी ताव्यात

रुणालयात दाखल केले. मयतमध्ये बंटी शिरसे

व ओम अंभोरे तर जखमीमध्ये वैभव अंभोरे

आहे.



यांचा समावेश असल्याचे पोलिसांनी सांगितले.  
अपघातानंतर कारचालाको पोलिसांनी ताव्यात  
रुणालयात दाखल केले. मयतमध्ये बंटी शिरसे  
व ओम अंभोरे तर जखमीमध्ये वैभव अंभोरे

आहे.

नांदेड जिल्हातील सर्व

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक संघटना तसेच

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक यांनी महाराष्ट्र आंटो

आणि मिट्ट टॅक्सी चालक

कल्याणकारी मंडळाच्या

सभासद नांदेडीसाठी

या लिंकबर <https://ananddighekalyankarimandal.org>

ऑनलाईन पद्धतीने अर्जे

करावेत, असे आवाहन उप

प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

प्रशासन करकरे जांगी केले.

नांदेड जिल्हातील सर्व

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक संघटना तसेच

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक यांनी महाराष्ट्र आंटो

आणि मिट्ट टॅक्सी चालक

कल्याणकारी मंडळाच्या

सभासद नांदेडीसाठी

या लिंकबर <https://ananddighekalyankarimandal.org>

ऑनलाईन पद्धतीने अर्जे

करावेत, असे आवाहन उप

प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

प्रशासन करकरे जांगी केले.

नांदेड जिल्हातील सर्व

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक संघटना तसेच

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक यांनी महाराष्ट्र आंटो

आणि मिट्ट टॅक्सी चालक

कल्याणकारी मंडळाच्या

सभासद नांदेडीसाठी

या लिंकबर <https://ananddighekalyankarimandal.org>

ऑनलाईन पद्धतीने अर्जे

करावेत, असे आवाहन उप

प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

प्रशासन करकरे जांगी केले.

नांदेड जिल्हातील सर्व

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक संघटना तसेच

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक यांनी महाराष्ट्र आंटो

आणि मिट्ट टॅक्सी चालक

कल्याणकारी मंडळाच्या

सभासद नांदेडीसाठी

या लिंकबर <https://ananddighekalyankarimandal.org>

ऑनलाईन पद्धतीने अर्जे

करावेत, असे आवाहन उप

प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

प्रशासन करकरे जांगी केले.

नांदेड जिल्हातील सर्व

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक संघटना तसेच

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक यांनी महाराष्ट्र आंटो

आणि मिट्ट टॅक्सी चालक

कल्याणकारी मंडळाच्या

सभासद नांदेडीसाठी

या लिंकबर <https://ananddighekalyankarimandal.org>

ऑनलाईन पद्धतीने अर्जे

करावेत, असे आवाहन उप

प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

प्रशासन करकरे जांगी केले.

नांदेड जिल्हातील सर्व

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक संघटना तसेच

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक यांनी महाराष्ट्र आंटो

आणि मिट्ट टॅक्सी चालक

कल्याणकारी मंडळाच्या

सभासद नांदेडीसाठी

या लिंकबर <https://ananddighekalyankarimandal.org>

ऑनलाईन पद्धतीने अर्जे

करावेत, असे आवाहन उप

प्रादेशिक परिवहन अधिकारी

प्रशासन करकरे जांगी केले.

नांदेड जिल्हातील सर्व

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक संघटना तसेच

रिक्षाचालक आणि टॅक्सी

चालक यांनी महाराष्ट्र आंटो

आणि मिट्ट टॅक्सी चालक

कल्याणकारी मंडळाच्या

सभासद नांदेडीसाठी

या लिंकबर <https://ananddighekalyankarimandal.org>

ऑनलाईन पद्धतीने अर्जे

करावेत, असे आवाहन उप

# शिवारे

## कांद्यावरील करपा, फुलकिडीचे नियंत्रण

### काळा करपा (रोगकारक बुरशी)

■ लक्षणे : सुरुवातीला पानाची बाढा बाजू व बुडुच्यावजवळ राखाडी रंगाचे टिपके दिसतात. त्यावर बारीक गोलाकार आणि उतारवार टिपके वाढू लागतात. पाने वाढतात. रोपाची मान लांबट होऊन पात वेडीवाकडी होते. पाने वेडीवाकडी झाल्यामुळे कांद्याची वाढ होत नाही. रोपांची पाने ही काढी पडून वाळतात. नंतर रोप मरत. दमट आणि उबदार हवामानात रोगाच्या बुरशीची वाढ झापाटव्याने होते.

कुजलेल्ला रोपाचा भाग, रोपवाटिकेतील रोप आणि कांदा या मार्फत होणे रोपसरते.   
■ उपाय : गादीवापायावर रोपवाटिका तयार करावी. लगवडीसाठी पाण्याच्या निचारा होणाऱ्या जमिनीची निवड करावी. पिकांची फेरपालट करावी. पुनरुर्गवडीनेही रोपे कार्बोन्डाइमिं (०.१ टक्के) १ ग्रॅम या प्रमाणात द्रावणात बुडवून नंतर लगवड करावी.

■ नियंत्रणासाठी फवारणी : प्रतिलिंगर पाणी : मँकोझेब ३ ग्रॅम किंवा कार्बोन्डाइमिं १ ग्रॅम किंवा मेटीराम (५५ टक्के) अधिक पायररक्लोस्ट्रोबीन (५ टक्के डॉल्यूजी) (संयुक्त बुरशीनाशक) १ ग्रॅम - १० ते १५ दिवसांच्या अंतराने आलटून-पालटून फवारणी करावी.

### तपकिरी करपा (रोगकारक बुरशी)

■ लक्षणे : रोगाचा प्रादुर्भाव कांदा पिकावर तसेच बियाण्याच्या पिकावर होते. पानाच्या बाढेरील भागावर पिवळसर, तपकिरी रंगाचे लांबट चढू दिसून येतात. चट्टांच्या आकार वाढत जाऊन पाने सुखू लागतात. फुलांच्या दांड्यावर प्रादुर्भाव झाल्यास दांड मऊ होण्याचा मोडतात.

■ नियंत्रण : फवारणी : प्रतिलिंगर पाणी : मँकोझेब ३ ग्रॅम किंवा कार्बोन्डाइमिं १ ग्रॅम किंवा वेडीराम (५५ टक्के) ५ मिलिं किंवा कलोरोथेरेनॉल २.५ ग्रॅम १० ते १५ दिवसांच्या अंतराने आलटून-पालटून फवारणी करावी. पिकांची फेरपालट करावी.



### जांभळा करपा (रोगकारक बुरशी)

■ लक्षणे : पिकाच्या कोणत्याही अवस्थेत या रोगाचा प्रादुर्भाव होऊ शकतो. रोपवाटिका तसेच बीजेत्यादानाची लगवड तसेच रांगडूचा कांद्यावरही या रोगाचा प्रादुर्भाव होते. सुरुवातीस पानावर लांबट पांढुके चढू पडतात. चट्टांच्या मध्यभाग आधी जांभळा व नंतर काळा पडतो. अनेक चढू एकमेकात मिसळून पाने करपतात. रोपांच्या माना मऊ पडतात. फुलांचे दांड मऊ पडून वाकतात किंवा मोडून पडतात.

■ उपाय : पिकांची फेरपालट करावी.

■ नियंत्रण : फवारणी : प्रतिलिंगर पाणी : मँकोझेब ३ ग्रॅम किंवा कलोरोथेरेनॉल २.५ ग्रॅम अधिक स्टीकर. याप्रमाणे १० दिवसांच्या अंतराने आलटून-पालटून फवारणी करावी.

### आयरिश यलो स्पॉट

■ लक्षणे : या विषाणूजन्य रोगाचा प्रसार फुलकिड्यांचामार्फत होते. पानांवर, फुलांच्या दांड्यावर पिवळ्या रंगाचे टिपके पडतात. टिपक्याला गडत पिवळ्या रंगाची कडा तयार होते. अनेक टिपके तयार होऊन संपूर्ण पान वाळते.

■ उपाय : फुलकिड्यांचा बांदवेस्त करावा. पिकांची फेरपालट करावा. फुलकिड्यांचे प्रमाण कमी करण्यासाठी तुशां सिंचन पद्धतीच्या अवलंब करावा.

शेतातील कुजलेला पालापाचोळा, प्रादुर्भावस्त भाग नष्ट करावा.

### फुलकिडे, मावा

■ लक्षणे : पिल्ले व प्रौढ कीटक पानांतील रस शोषून घेतात. रस शोषेताना किडीनी असंख्य चाव घेतल्यामुळे पानावर पांढुरके टिपके पडतात. त्यालाच 'टाक्या' असे म्हणतात. किडीने केलेल्या जखमातून काळा किंवा जांभळा करपा या रोगाच्या बुरशीचा पानांत शिरकाव होतो. करता येते.

■ उपाय : फवारणी : प्रतिलिंगर प्रोफिनोफॉन १ मि.लि. किंवा फिप्रोनील १ मि.लि. कीटकनाशकांचा वापर २० ते १५ दिवसांच्या अंतराने आलटून-पालटून चिकटप्रव्याप्त होतो.

## खरिपातील भाजीपाला पिकांचे नियोजन



### मिरची

पाण्याचा उत्तम निचरा होणारी, भारी ते मध्यम प्रकारची जमीन आवश्यक असेते. खरीप

पिकाची लगवड जून-जुलै महिन्यात, तसेच उत्तिरा आठवड्यापूर्वी असेते. खरीप औपचारित जाती : (अ) हिरव्या मिरचीसाठी - परभणी तेजस, ज्वाला, जी-४, पंत सी.१, मुसळवडी सिलेक्शन, फुले ज्योती, फुले मुक्ता.

(ब) लाल मिरचीसाठी - जी-४, पुसा ज्वाला, एन-५९ आदी.

वियाण्याचे प्रमाण : रोपे तयार करण्यासाठी चांगली उगवणक्षमता असलेली, उत्कृष्ट दर्जाचे खात्रीशी

बियाणे वापरावे. हेक्टरी १ ते १.५ किलो बियाणे पुरेसे होते. पेरणीपूर्वी १ किलो बियाण्यास २ ते ३ ग्रॅम थायरम चोलावे.

लगवड : मिरची लगवड सरी-वरंबंधावर करावी. उंच व पसरट रोपांची लगवड ६० × ६० सें. मी. अंतरावर व बुटक्या जातीची लगवड ६० × ४५ सें. मी. अंतरावर करावी. भारी जमीनीसाठी अंतर जास्त ठेवावे. लगवडीपूर्वी रोपे (विशेषतः पानाचा भाग) ५ मिनिटांसाठी पुढील द्रावणामध्ये बुडवून काढावीत. कलोरपायरफॉन २२ मि.लि. अधिक मैकोझेब २५ ग्रॅम अधिक पाण्यात मिसळणारे गंधक ३० ग्रॅम प्रति १० लिटर पाणी. (अंग्रेस्को शिफारस)

### इतर भाजीपाला

भाजीपाला	वाण	बियाण्याचे प्रमाण प्रति एकर	लगवडीचे अंतर
वाल	कोकण भूषण, अर्का विजय	४ किलो	४५ बाय ३० सेंमी
चवळी	पुसा दो फसली, पुसा बरसाती, पुसा कोमल	८ किलो	सपाट वाफा ६० बाय ४५, ४५ बाय ३० सेंमी
गवार	पुसा नवबहार, पुसा सदाबहार	२.५ ते ३ किलो	सपाट वाफा ६० बाय ३० सेंमी
पालक	ऑलीनी, पुसा ज्योती, जांबनेर ग्रीन	१२ ते १६ किलो	सपाट वाफा बी पेस्ऱ्लन २०-३० सेंमी ओळीत
काकडी	हिमांगी, शीतल, पुणे खिरा, फुले शुभांगी, फुले प्राची	१ किलो	सपाट वाफा, दंडाच्या बाजूस बी टोकून १ बाय १ मीटर
कारली	कोइमतूर लांग, अर्का हरित, हिरकाणी, काकण तारा	१.५ ते २ किलो	सपाट वाफा, दंडाच्या बाजूस बी टोकून १ बाय १ मीटर
देमसे	अर्का टिंडा	१ ते १.५ किलो	सपाट वाफा, दंडाच्या बाजूस बी टोकून १ बाय १ मीटर
दुधी भोपळा	सप्राट, पुसा मेघदूत, पुसा नवीन, अर्का बहार	१ ते २ किलो	दांडाच्या काठाने लहान आले करून त्यात बी टोकून लावावे. ३ बाय १.५ मीटर
कोहळा (लाल भोपळा)	अर्का सूर्यमुखी, अर्का चंदन	२ ते २.५ किलो	दांडाच्या काठाने लहान आले करून २.५ ते ३ बाय २ ते २.५ मीटर
चोपडा दोडका	पुसा चिकणी, पुसा सुप्रिया	१ ते १.५ किलो	दांडाच्या काठाने लहान आल्यात बी टोकून १.५ बाय १ मीटर
शिरी दोडका	पुसा नसदार, कोकण हरित, फुले सुचिता	१.५ ते २ किलो	दांडाच्या काठाने लहान आल्यात बी टोकून १.५ ते २ मीटर बाय १ ते १.५ मीटर

## उसावर तपकिरी टिपके, तांबेया रोगाचा प्रादुर्भाव

हगाळ, दमट हवामान, पावसाच्या खंडाच्या काळात उसावर प्रामुख्याने तपकिरी टिपके आणि तांबेया

### रोगाचा प्रादुर्भाव दिसून येतो. प्रादुर्भावाची लक्षणे ओळखून उपाययोजना कराव्यात.

#### तपकिरी टिपके (रोगकारक बुरशी)

लक्षणे : उसाच्या जुन्या पानाच्या दोन्ही बाजूवर अंडाकूटी आकाराचे लालसर ते तपकिरी रंगाचे टिपके दिसतात.

ठिपक्याभोवती पिवळ्या रंगाचे वलय दिसते. ठिपक्याचा मध्यभाग वाळून करड्या रंगाचा, स्पारेवी लाल कडा त्याल लगूनच पिवळे वलय असे एकमेकात मिसळलेले असंख्य टिपके दिसतात.

अनंतरूल वातावरात सर्व पानावर प्रादुर्भाव दिसतो. ठिपक्यांची

संख्या वाढून टिपके एकमेकात मिसळून मोठे टिपके तयार होतात.

ठिपक्यांचीला एकमेकात मिसळून येतो. ठिपक्यांची रोगाचा अवलंब तपकिरी टिपके एकमेकात मिसळून येतो. ठिपक्यांची रोगाचा अवलंब तपकिरी टिपके एकमेकात मिसळून येतो. ठिपक्यांची रोगाचा अवलंब तपकिरी टिपके एकमेकात मिसळून येतो. ठिपक्यांची रोगाचा अवलंब



